

SOCIAL- OCH MILJÖUTSKOTTETS BETÄN- KANDE

En lag om äldreomsorger

1997-98

1996-97

nr 13

HM nr 49

SAMMANFATTNING

Motionen

Ltl Barbro Sundback m.fl. föreslår att lagtinget hos landskapsstyrelsen hemställer om att landskapsstyrelsen vidtar åtgärder för att stifta en lag om äldreomsorger som syftar till att garantera de äldre rätten att bo hemma eller i sin hemkommun så länge de önskar.

Utskottets förslag

Utskottet föreslår att motionen förkastas.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Utskottet konstaterar att rätten att välja boningsort är en grundläggande mänsklig rättighet som garanteras i regeringsformen. En kommun kan därför inte tvinga en åldring som inte längre klarar ett självständigt boende att flytta från sitt hem så länge åldringen äger sådana själsförmögenheter att han eller hon själv kan besluta om sitt boende. En åldrings möjligheter att bo kvar i sitt hem eller i sin hemkommun begränsas dock ofta av faktiska omständigheter såsom åldringens hälsa eller kommunens socialservice för kommuninvånarna t.ex. hemservice och boendeservice.

Enligt socialvårdslagen (FFS 710/1982), som med stöd att blankettlagstiftning är tillämplig på Åland, är kommunen skyldig att tillhandahålla hemservice och boendeservice för sådana kommuninvånare som på grund av särskild orsak, såsom nedsatt prestationsförmåga, sjukdom eller invaliditet, är i behov av sådan service. Socialvårdslagen ger således inte individen en subjektiv rättighet till ett anpassat boende utan ålägger kommunen att ordna boendet för dem som har sådana behov.

Hemservice är en serviceform som erbjuds i alla åländska kommuner medan boendeservice endast finns i vissa kommuner. Vid t.ex. De gamlas hem och Gullåsen erbjuds kommunerna vård för åldringar som är i behov av mer långtgående vårdinsatser. På en lägre vårdnivå är det billigare att ordna omsorgen i hemkommunen. En ändamålsenlig vårdform är också närståendevården, där en anhörig vårdar åldringen hemma med stöd från kommunen.

För åldringar med försämrad förmåga till självständigt boende är möjligheterna att bo kvar i hemkommunen varierande. Likaså är nivån och inriktningen på äldreomsorgen olika

beroende på respektive kommuns resurser. Vidare är avlastningen för de anhöriga i närståendevården ofta otillräckligt ordnad. De anhöriga skall ha rätt till en veckas ledighet per år men på grund av begränsade möjligheter att ordna vården får inte alla närståendevårdare avlastning. Enligt utskottet finns det behov av att bygga ut vissa mellanformer i äldreomsorgen t.ex. gruppboende. Utskottet har dock erfarit att kommunerna nu visar intresse för att utveckla äldreomsorgen för att möta framtida behov.

Enligt utskottet ger den gällande socialvårdslagen goda ramar för en bra åldringsvård, där åldringarna kan bo hemma så länge som möjligt. Vissa skillnader i kommunernas åldringsvård är godtagbara då respektive kommuns ekonomi och prioriteringar styr den service som erbjuds kommuninvånarna. Med hänvisning till ovanstående konstaterar utskottet att det enligt nuvarande lagstiftning finns en skyldighet för kommunerna att ordna vård och omsorg enligt behov. Det innebär enligt utskottet också en rätt att från hemkommunen erhålla vård och omsorg, varför utskottet föreslår att motionen förkastas.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 14 april 1997 inbegärt social- och miljöutskottets yttrande över motionen.

Utskottet har i ärendet hört landskapsstyrelseledamoten Gun Carlson, socialchefen Tomas Lundberg, omsorgschefen Benita Törnqvist och lokalbyråchefen Ingegerd Bondestam.

I ärendets avgörande behandling har deltagit ordföranden Erland, vice ordföranden Harry Eriksson samt ledamöterna Beijar, Pehrsson och Mattsson.

Ledamoten Beijar har lämnat en reservation till betänkandet.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Lagtinget måtte förkasta hemställningsmotion nr 49/1996-97.

Mariehamn den 12 maj 1998

Ordförande   Olof Erland

Sekreterare   Marine Holm-Johansson

RESERVATION

Jag reserverar mig mot utskottets majoritets beslut om förkastande av motion nr. 49, 1997-98.

För att garantera de äldres rätt till att bo hemma eller i sin hemkommun så länge de önskar och i övrigt garantera utvecklandet av äldreomsorgen är en lag om äldreomsorger nödvändig.

Mariehamn den 20.5.1998

Christian Beijar